

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในคดีอาญา:
ศึกษารณีสถานีตำรวจภูธร จังหวัดตราด

ร้อยตำรวจโท พลากร วีระจิตต์

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชามานุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4024-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 22055186

FACTORS INFLUENCING THE PERFORMANCE OF POLICE INVESTIGATORS IN CRIMINAL CASES:
A CASE STUDY OF PROVINCIAL POLICE, TRAT PROVINCE

POL. LT. PALAGORN VEERAJIT

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Anthropology

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4024-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในคดีอาญา:

ศึกษากรณีสถานีตำรวจภูธร จังหวัดตราด

โดย

ร้อยตำรวจโท พลากร วีระจิตต์

ภาควิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

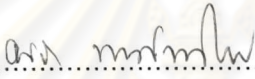
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ สัตย์สงวน

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์

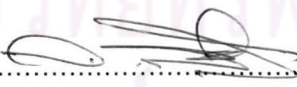
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. นิเทศ ตินณะกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ สัตย์สงวน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุภัตรา สุภาพ)

ร้อยตำรวจโท พลากร วีระจิตต์ : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน
ในคดีอาญา: ศึกษากรณีสถานีตำรวจภูธร จังหวัดตราด. (FACTORS INFLUENCING
THE PERFORMANCE OF POLICE INVESTIGATORS IN CRIMINAL CASES: A CASE
STUDY OF PROVINCIAL POLICE, TRAT PROVINCE) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. งามพิศ
สัตย์สงวน, อ. ที่ปรึกษาร่วม : รศ. ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์. จำนวนหน้า 206 หน้า. ISBN
974-17-4024-7.

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในคดีอาญา ศึกษา
กรณีสถานีตำรวจภูธรจังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการ
สอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวน คือ ปริมาณงาน ประสบการณ์ ความรวดเร็วในการ
ประสานงาน รายได้ ทักษะติดต่อสายงานสอบสวน สภาพภูมิประเทศของสถานีตำรวจ เครื่องมือ
อุปกรณ์ สภาพความเป็นอยู่ของพนักงานสอบสวน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานสอบสวน
ในกระบวนการยุติธรรมของพนักงานสอบสวน รวมทั้งเพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข
ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกรอบแนวคิดทฤษฎี แนวคิดและทัศนคติของพนักงาน
สอบสวน ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม ทฤษฎีการจูงใจ ทฤษฎีนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรม และ
ทฤษฎีการพัฒนาทางเศรษฐกิจมาใช้ในการศึกษา การวิจัยเรื่องนี้จะระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษย
วิทยามาใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิควิจัยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบ
เจาะลึกผู้ให้ข่าวสำคัญ

ผลวิจัยพบว่าสมมติฐานทั้ง 7 ข้อได้รับการยอมรับ จึงสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ
ปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ศึกษากรณีพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรจังหวัดตราด มี 7
ประการ ได้แก่ ปริมาณงาน ประสบการณ์ ความรวดเร็วในการประสานงาน รายได้ ทักษะติดต่อ
สายงานสอบสวน สภาพภูมิประเทศของสถานีตำรวจ และเครื่องมืออุปกรณ์การสอบสวน

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สาขาวิชา มานุษยวิทยา

ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่อนิสิต งามพิศ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา งามพิศ สัตย์สงวน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม A. Sunyavut

4481145124 : MAJOR ANTHROPOLOGY

KEYWORD: POLICE INVESTIGATORS / PROVINCIAL POLICE / FACTORS / TRAT

PALAGORN VEERAJIT : FACTORS INFLUENCING THE PERFORMANCE OF POLICE INVESTIGATORS IN CRIMINAL CASES: A CASE STUDY OF PROVINCIAL POLICE, TRAT PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR DR. NGAMPIT SATSANGUAN, THESIS COADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR DR. SANYA SANYAWIWAT, 206 pp. ISBN 974-17-4024-7.

The objectives of this research were to study factors influencing the performance of provincial police investigators in criminal cases in Trat province, to study the amounts of work, experiences, the promptness of cooperation, income, attitudes toward investigative work, geographical location of police stations, tools used for investigation, the living condition of police investigators, problems and obstacles in the performance of police investigators, including the effective solution to solve problems. The concepts and theories used in this research were the ideas and attitudes of police investigators, structural-functionalism, theory of motivation, cultural ecology and economic development theory. This research used anthropological field work with research techniques of participant observation, and key-informant interviews.

The findings of this research have demonstrated that seven hypotheses were accepted. In conclusion, the factors influencing the performance of police investigators in criminal cases in Trat province were the volume of work, experience, the promptness of cooperation, income, attitudes toward investigative work, geographical location of police stations, and tools used for investigation.

Department.....Sociology and Anthropology..... Student's signature Pol. Lt. Pan
 Field of study...Anthropology..... Advisor's signature Ngampit Satsanguan
 Academic year...2003..... Co-advisor's signature S. Sanyawivat

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลต่างๆ ที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ สัตย์สงวน หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย อาจารย์ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ทางมานุษยวิทยาและระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยาให้แก่ผู้วิจัย ท่านอาจารย์เป็นผู้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในวิชามานุษยวิทยา และมีความประสงค์ที่จะทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยระเบียบวิธีทางมานุษยวิทยา สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ท่านอาจารย์ได้เสียสละเวลาอันมีค่า ในการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับเทคนิควิจัยสนามทางมานุษยวิทยา และช่วยผู้วิจัยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการวิจัย อีกทั้งยังให้ข้อแนะนำในการเขียนวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัยจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุพัตรา สุภาพ อดีตหัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์ อดีตหัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และรองศาสตราจารย์ ดร. นิเทศ ดินณะกุล ที่ได้ให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ที่สำคัญอาจารย์ทั้ง 3 ท่านนี้ยังเป็นผู้ที่มีพระคุณต่อผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้ถ่ายทอดความรู้ทางสังคมวิทยาให้แก่ผู้วิจัย อันทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจในวิชาสังคมวิทยาควบคู่ไปกับวิชามานุษยวิทยา

ผู้วิจัยขอกราบพระคุณสมาชิกในครอบครัวของผู้วิจัย ได้แก่ พันตำรวจโท กิจจา วีระจิตต์ และนางอัมพร วีระจิตต์ บิดามารดาของผู้วิจัยที่คอยให้การสนับสนุนและให้กำลังใจทางด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอขอบคุณเพื่อนร่วมภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาทุกคนที่คอยช่วยเหลือและกำลังใจมาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นางสาวธันนิกานต์ สูญสิ้นภัย และร้อยตำรวจโทประธาน เขียวขำ ซึ่งเป็นเพื่อนที่รักยิ่งและคอยให้กำลังใจคอยสนับสนุนผู้วิจัยตลอดเรื่อยมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา เพื่อนข้าราชการตำรวจ ที่สังกัดสถานีตำรวจภูธรจังหวัดตราด และผู้ให้ข่าวสำคัญต่างๆ ท่าน ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า และให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	v
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิด “พนักงานสอบสวน” และ “กระบวนการยุติธรรมไทย”.....	10
กระบวนการยุติธรรม.....	15
ความสำคัญของอำนาจการสอบสวนคดีอาญา.....	16
พัฒนาการของการสอบสวนคดีอาญาของไทย.....	17
บทกฎหมายและที่มาของอำนาจการสอบสวน.....	18
อำนาจการสืบสวน.....	19
ระบบการสอบสวนคดีอาญาของไทยในอดีต.....	24
แนวคิด “ทัศนคติ”.....	27
ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม.....	28
ทฤษฎีการจูงใจ.....	30
ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม.....	32
ทฤษฎีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ.....	33
งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	35
กรอบความคิดในการวิจัย.....	50
สมมติฐานของการวิจัย.....	50

นียมตัวแปรและศัพท์สำคัญ.....	51
คำอธิบายสมมติฐาน.....	57
ระเบียบวิธีวิจัย.....	65
3 หน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน.....	70
4 การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข่าวสำคัญ	
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1: ร้อยตำรวจตรีวุฒิ (นามสมมติ).....	80
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2: ร้อยตำรวจโทเจษฎา (นามสมมติ).....	87
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3: ร้อยตำรวจเอกนิรุทธิ์ (นามสมมติ).....	95
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4: ร้อยตำรวจโทดนัย (นามสมมติ).....	102
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5: ร้อยตำรวจโทนิกร (นามสมมติ).....	110
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6: พันตำรวจโทอำนาจ (นามสมมติ).....	117
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7: ร้อยตำรวจเอกสันต์ (นามสมมติ).....	124
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8: ร้อยตำรวจเอกอุดม (นามสมมติ).....	132
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9: ร้อยตำรวจเอกสมศักดิ์ (นามสมมติ).....	139
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10: พันตำรวจโทชาญชัย (นามสมมติ).....	148
5 ผลการวิจัยและการทดสอบสมมติฐาน.....	155
6 การอภิปรายผล.....	179
7 สรุปผลวิจัย ปัญหาที่เกิดจากการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	185
รายการอ้างอิง.....	191
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	206

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 สถิติคดีอาญาและคดีจราจร ประจำปี พ.ศ. 2538 – 2545.....	3
2 จำนวนและอัตราเงินเดือนของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรจังหวัดตราด.....	4
3 ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ “เจ้าหน้าที่ตำรวจ”.....	5
4 เหตุผลที่ทำให้ “ไม่พอใจ” ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ.....	5
5 ความต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแก้ไขปรับปรุง.....	6
6 ความต้องการให้พัฒนาระบบงานยุติธรรมแต่ละด้าน.....	6
7 ความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของหน่วยงานต่างๆ.....	7
8 อายุของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	155
9 ยศของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	156
10 ระยะเวลาในการเป็นพนักงานสอบสวน.....	156
11 ปริมาณงานในความรับผิดชอบ.....	157
12 รายได้.....	157
13 สถานภาพสมรส.....	158
14 อิทธิพลของปริมาณงานที่มีต่อการปฏิบัติงาน.....	160
15 อิทธิพลของประสบการณ์ที่มีต่อการปฏิบัติงาน.....	163
16 อิทธิพลของความเร็วในการประสานงานที่มีต่อการปฏิบัติงาน.....	165
17 อิทธิพลของรายได้ที่มีต่อการปฏิบัติงาน.....	168
18 อิทธิพลของทัศนคติต่อสายงานสอบสวนที่มีต่อการปฏิบัติงาน.....	170
19 อิทธิพลของทัศนคติต่อตัวผู้กระทำความผิดที่มีต่อการปฏิบัติงาน.....	172
20 อิทธิพลของสภาพภูมิประเทศที่มีต่อการปฏิบัติงาน.....	174
21 อิทธิพลของเครื่องมืออุปกรณ์การสอบสวนที่มีต่อการปฏิบัติงาน.....	177
22 ผลสรุปสมมติฐาน.....	178